

– Етап поступового посилення ролі керівних органів (засновників), 2001–2015 рр. Від 2001 р. не було структурних змін у системі управління й фінансування освіти в Польщі (Herbst, Levitas, 2012) [3, с. 8 – 10].

Польська модель децентралізації освіти є результатом збігу динамічних політичних процесів 90-х років минулого століття, демографічних змін та культурно-історичних чинників. Це також цікаве питання для глибших досліджень, бо застосовані у Польщі підходи виявилися більш стійкими, ніж у низці інших країн, де відбувалася системна трансформація, зокрема й децентралізація освіти в той самий період і в схожих умовах. Польська модель стала своєрідним зразком для інших країн, особливо після міжнародного підтвердження ефективності реформ через суттєве покращення навчальних досягнень 15-річних школярів за показниками міжнародного дослідження PISA [3, с. 13].

Враховуючи найважливіші успіхи децентралізації польської освіти та найбільші недоліки, зазначені М. Гербстом і Я. Герчинським [3, с. 32], процес децентралізації управління освітньою галуззю в Україні повинен відбуватися в умовах власних традицій, культури, ресурсів та можливостей. Пряме перенесення досвіду – не ефективне, але вивчаючи досвід інших країн ми позбудемося спадщини «найкращої у світі» радянської системи освіти, щоб не втратити можливість інтегруватися у вільний світ – з його досягненнями і невдачами, пошуками і втратами, відкриттями і помилками.

В будь якому разі, децентралізація влади в контексті управління освітнім простором – це двосторонній шлях, і він аж ніяк не гарантує спрощення управлінської системи. Навпаки, рівень відповідальності кожного окремого суб'єкта науково-освітнього простору за результати власної діяльності підвищиться в разі. Кількість суб'єктів, що зможуть впливати на організацію педагогічного процесу і контролювати його якість також значно збільшиться [2].

Список використаних джерел

1. Досвід децентралізації у країнах Європи : зб. док. Пер. з іноз. мов / Заг. ред. В. Б. Гройсмана. – К. : Інститут законодавства Верховної Ради України, 2015. – 766 с.
2. Кринець Л .В. Децентралізація влади у контексті науково-освітнього простору. – Режим доступу: http://www.zgia.zp.ua/gazeta/gvzdia_64_227.pdf.
3. Шиян Р. Децентралізація освіти у Польщі: досвід для України. – Режим доступу: <https://storage.decentralization.gov.ua/uploads/library/file/112/2016-02-16-Poland.pdf>.

Катерина ЄФІМОВА

*д.е.н., професор кафедри менеджменту
Самарського державного національного
дослідницького університету імені академіка
С. П. Королева*

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА ЯК ПУБЛІЧНА ПОСЛУГА

Від міри ефективності роботи державних службовців залежить рівень життя населення, правова захищеність громадян, безпека, міра задоволення духовних потреб.

Останнім часом багато уваги приділяється питанню перетворення державної служби в сферу надання якісних послуг населенню. З позицій економічної теорії, послуга відноситься до досить специфічного вигляду товарів, що не має матеріально-речової форми.

Послуга – це діяльність, результати якої задовольняють ті або інші потреби індивідів або суспільства в цілому. Послуги органів державної влади відносяться до групи публічних послуг. Їх значення в умовах ринкової економіки особливо зростає у зв'язку з необхідністю вирішення соціальних проблем, пом'якшення негативних наслідків переходу до ринку. Згідно з визначенням Міжнародної організації стандартизації «якість» означає сукупність характеристик об'єкту, що відносяться до його здатності задовольняти встановлені і передбачувані потреби.

З позицій споживача, якість – це міра задоволення його вимог і запитів. Глухов В. В. виділяє ряд елементів, якими можна охарактеризувати якість послуг [1, с. 48]. Розглянемо їх стосовно державної служби.

1. Компетентність (державний службовець повинен володіти необхідними навиками і знаннями, щоб надати послугу).
2. Чуйність (державний службовець повинен прагнути надати послугу навіть в разі несподіваного або незвичного запиту).
3. Доступність (легкість контакту для населення з державними службовцями, а також територіальна доступність для населення органів державної влади).
4. Розуміння (розуміння специфічних потреб населення).
5. Комунікація (спілкування з клієнтами, встановлення зворотного зв'язку з населенням, інформування про результати своєї діяльності).
6. Довіра (позитивна репутація державних службовців і всієї системи державної служби в очах суспільства).
7. Безпека (захист від фізичної і моральної ризику).

Послуги державної служби багато в чому залежать від суб'єкта (державного службовця), що надає послугу. Багато особистих якостей державних службовців такі, як уважність, відповідальність, чуйність, роблять вплив на якість послуг, що надаються.

Послуги державної служби невідчутні, тобто їх неможливо вивчити, поглянути, а їх наслідки можна спрогнозувати лише з певною мірою точності. Звертаючись в орган державної влади, не можна заздалегідь визначити яким буде якість послуги, що надається, наскільки воно відповідатиме нашим вимогам і чеканням.

Державні органи володіють монополією на надання послуг у сфері державної служби, що фактично виключає розвиток конкуренції в цій сфері. Це негативним чином позначається на ефективності діяльності органів державної влади.

Ефективність функціонування державної служби як публічної послуги можна розглянути через досягнення основної мети державної служби – підвищення рівня життя населення [2, с. 35].

Розглядаючи питання про дороги підвищення ефективності державної служби, можна запропонувати наступні заходи.

Посилення взаємодії між державною службою і суспільством. Необхідно підсилити контроль з боку суспільства за функціонуванням органів державної влади, постійно інформувати населення про поточну діяльність державної служби. Дуже поважно зробити державну службу доступнішою для населення в плані конкурсного заміщення посад державної служби, а також роботи із заявами і зверненнями громадян.

Приділення основної уваги вдосконаленню процесу надання послуг, а не вдосконаленню людей і організаційної структури. Дуже часто причину низької ефективності роботи державних службовців бачать в їх недостатній компетентності або професіоналізмі, а також в недосконалій структурі органів державної влади. Як правило, на практиці зміна оргструктури і перестановка кадрів в державних органах ні до чого не приводить. В даному випадку необхідно переглянути сам процес діяльності і ухвалення рішень в органах державної влади.

Упевненість, що запобігання проблемам краще, ніж реагування на них. Державна служба повинна оперативнo реагувати на всі зміни, що відбуваються в суспільстві, і запобігати можливим негативним наслідкам цих змін, що дозволило б скоротити витрати на їх ліквідацію, а отже, підвищити ефективність діяльності державної влади.

1. Глухов В. В. Менеджмент: Учебник / Глухов В. В. – СПб., 1999. – 360 с.

2. Акулич М. М. Государственные и муниципальные услуги и качество жизни населения / М. М. Акулич, М. В. Батырева // Sociologie Cloveka. – 2016. – № 4. – С. 35 – 38.

Олександр ІГНАТ
*аспірант кафедри менеджменту
та управління проектами
ДРІДУ НАДУ*

МІЖМУНІЦИПАЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО В ЄВРОПІ: ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

У Європейському Союзі одним із основних завдань регіональної політики є забезпечення сталого розвитку територій і подолання диспропорцій, які особливо відчужаються, якщо розглядати рівень соціально-економічного розвитку міських та прилеглих сільських громад [1]. Одним з механізмів реалізації цього завдання є міжмуніципальне співробітництво, що дозволяє досягати належного рівня розвитку територій і забезпечити надання кращих та якісних послуг в умовах постійного зростання потреб, впливу викликів ринку та суспільного попиту [6; 7].

Основними формами організації співробітництва територіальних громад, які застосовуються в країнах ЄС і вже є інституціолізованими в Україні, є об'єднання (укрупнення) громад і організація міжмуніципального співробітництва на договірних засадах. У обох підходів є свої переваги і недоліки, в кожній окремій країні ЄС ефективність кожного з двох типів інструментів організації співробітництва є дещо різною – в Швеції, Данії, Фінляндії, Нідерландах, Сполученому Королівстві Великої Британії, Польщі, Німеччині об'єднання принесло позитивні результати, хоча і «звичайне» міжмуніципальне співробітництво в цих країнах було також ефективним. Наявним є також дуже багатий досвід організації співробітництва дрібних громад-комун у Франції [1]. У Франції існує понад 36 тис. комун, і всі спроби держави до їх злиття закінчилися невдачею. Після прийняття відповідних законів сформовано на добровільній основі 2 573 об'єднання комун, в які увійшли 90 % їх загальної кількості. У цих комунах проживає 85 % населення Франції [4].

Одним з видів, міжмуніципального співробітництва в країнах ЄС є розвиток співробітництва міських та сільських територій, що активно стимулюється на локальному, регіональному, національному та транснаціональному рівнях, оскільки сприяє зменшенню диспропорцій соціально-економічного розвитку територіальних громад, особливо в розрізі «центр-периферія», що є одним із завдань європейської регіональної політики зближення на 2021-2027 роки (Regional Development and Cohesion Policy 2021-2027) [5].

Разом з тим, відсутність поширених практик міжмуніципального співробітництва у Східній та Південно-Східній Європі експерти пояснюють такими факторами: браком культури співробітництва,